

A

DEBRECENI EGYETEM
INTÉZMÉNYI AKKREDITÁCIÓS JELENTÉSE

(Második akkreditációs értékelés)

2006/9/XI/1. sz. MAB határozat

A MAB plénuma által felkért látogató bizottsági elnökök

Koordináló elnök: Hatvani László az MTA rendes tagja

Kari LB elnökök:

AVK és MTK:	Harnos Zsolt akadémikus
BTK:	Orosz Magdolna DSc
EÜFK:	Mészáros Judit CSc
HPFK:	Forray Katalin DSc
IK:	Rónyai Lajos akadémikus
KTK:	Zalai Ernő akadémikus
MFK:	Lenkei Péter DSc
TTK:	Penke Botond akadémikus

2006. december 8.

I. Előszó

A Debreceni Egyetem 2000. január 1-én jött létre a debreceni felsőoktatási intézmények integrációjával. Történelmi gyökerei visszanyúlnak a Debreceni Református Kollégium alapításáig (1583). Ennek három akadémiai tagozatára alapozva jött létre a Debreceni magyar királyi Tudományegyetem 1912-ben. Ezzel a múlttal ma a Debreceni Egyetem az ország legrégebben, folyamatosan ugyanabban a városban működő felsőoktatási intézménye. Az Egyetemnek nemcsak a múltja, de a jelene is tekintélyt parancsol 28000 hallgatójával (közülük 17000 nappali hallgató), több mint 1700 oktatójával az ország egyik legnagyobb felsőoktatási intézménye. 14 kara van, és ezzel a legszélesebb oktatási-kutatási spektrumot mondhatja magáénak. Orvos- és Egészségtudományi Centrumának, valamint Agrártudományi Centrumának köszönhetően az oktatáson és kutatáson túl fontos szolgáltató és termelő szerepet is betölt. Mindezekon túl egy más, általánosabb minőségi szempontból is jelentős az intézmény: a Debreceni Egyetem Kelet-Magyarország kiemelkedő szellemi központja, amely hatással van a régió gazdasági és társadalmi fejlődésére, kulturális felemelkedésére.

A Látogató Bizottság (LB) örömmel és megtisztelve végezte ennek a nagy múltú és eredményekben gazdag jelenű intézménynek az akkreditációját azzal a reménnyel, hogy tapasztalatainak közreadásával minél szélesebb kör számára közvetíti az intézmény által felhalmozott értékeket, illetve, hogy a külső, független szemlélő megfigyeléseinek átadásával elősegíti az intézmény további fejlődését.

II. Az akkreditáció folyamata

- *Előkészületek a MAB részéről*

A MAB plénuma megbízta az intézményi LB elnökét, aki javaslatot tett a kari LB-ok elnökeire. A kari LB-ok elnökei tettek javaslatot a LB-ok összetételére. A javaslatokhoz kikértük a MAB tudományági szakbizottságainak véleményét. Minden javaslatról a MAB Plénuma döntött az intézménnyel történt egyeztetések után.

Az LB-k összetétele:

Koordináló elnök: Hatvani László, egyetemi tanár, az MTA rendes tagja, SZTE

Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar és a Mezőgazdaság-tudományi Kar

Kari LB elnök: Harnos Zsolt akadémikus BCE Kertészettudományi Kar

LB tagok:

Schmidt János akadémikus NYME

Hoschke Ágoston CSc BCE

Forgács Csaba docens BCE GTK

Náhlik András Phd, NYME

Ördög Vince CSc NYME Erdőmérnöki Kar

Bölcsészet-tudományi Kar

Kari LB elnök: Orosz Magdolna DSc ELTE BTK

LB tagok:

Bacsó Béla int.ig. egyetemi tanár DSc ELTE BTK Művészetelméleti és
Médiakutatási Intézet
Pukánszky Béla DSc SZTE BTK
Siptár Péter DSc MTA Nyelvtudományi Intézet Fonetikai Osztály
Pócs Éva DSc PTE BTK
Neményi Mária DSc MTA Szociológiai Kutató Intézet

Egészségügyi Főiskolai Kar

Kari LB elnök: Mészáros Judit CSc SE –EFK

LB tagok:

Dr. Gardó Sándor	SZE ESZI
Bethlehem József	PTE EFK
Dr. Pogány Magdolna	SZTE EFK
Dr. Czinner Antal	SE EFK
Zsiga László	SE EFK

Hajdúbübszörményi W. I. Pedagógiai Főiskolai Kar

Kari LB elnök: Forray Katalin DSc PTE BTK

LB tag: Gáspár Mihály CSc BDF Pedagógiai és Pszichológiai Tsz. csoport

Informatikai Kar

Kari LB elnök: Rónyai Lajos akadémikus MTA SZTAKI, BME

Közgazdaságtudományi Kar

Kari LB elnök: Zalai Ernő akadémikus BCE

LB tag: László Gyula CSc PTE Közgazdaságtudományi Kar

Műszaki Főiskolai Kar

Kari LB elnök: Lenkei Péter DSc

LB tagok:

Hübner Mátyás Ybl díjas építész
Bánhidi László DSc
Ősz János CSc BME

Természettudományi Kar

Kari LB elnök: Penke Botond akadémikus SZTE Orvosi Vegytani Intézet

LB tagok:

Hatvani László akadémikus SZTE
Hebling János MTA doktora, egyetemi tanár, PTE
Hetényi Magdolna akadémikus SZTE
Sármay Gabriella DSc ELTE

Az Egyetem látogató bizottság további tagjai:

Minőségbiztosítási szakértő: Bíró Zoltán ME Vezetéstudományi Intézet

DOS képviselőtében: Papp Barbara

HÖÖK képviselőtében: Kovács Balázs, Csillag Zsolt

A MAB Titkárság részéről az LB munkáját segítő referensek:

Halmay Nóra (IK, TTK) koordináló referens,
Éry Márta (AVK, MTK),
Homonnay György (KTK, MFK),
Patthy Éva (BTK, HPFK),
Ruff Éva (EÜFK)

- *A második akkreditáció különböző szintjei, azok összehangolása*

Az előző felsorolásból kitűnik, hogy a fenti LB a DE 14 kara közül 9-nek a vizsgálatát végezte közvetlenül. Az Általános Orvostudományi Kar, a Gyógyszertudományi Kar, a Fogorvostudományi Kar, az Állam- és Jogtudományi Kar a párhuzamos akkreditáció keretében estek át az akkreditáción. A Népegészségügyi Kar az akkreditációs folyamat kezdete után jött létre, azt a mi LB-unk vizsgálta az Egészségügyi Főiskolai Karral együtt.

A két akkreditációs folyamat összehangolásának alapvető szempontja az volt, hogy a párhuzamos akkreditációban vizsgált karokat mi közvetlenül nem vizsgáltuk, ennek ellenére felvállaltuk a DE-nek, mint a 14 kart egyesítő intézménynek intézményi szintű akkreditációját. A használt metodikára később visszatérünk.

A Debreceni Konzervatórium akkreditációjára egy későbbi párhuzamos akkreditációs eljárásban kerül sor.

- *A LB által használt dokumentumok*

- a korábbi intézményi akkreditációs értékelések
- az éves minőségértékelések
- a DE által az új alapszakokra benyújtott indítási kérelmek MAB-véleményezése
- a MAB Akkreditációs útmutatója
- a DE által készített akkreditációs önértékelés és annak mellékletei
- a LB elnökének előlátogatása során rögzített kiemelt témákra vonatkozó kiegészítő önértékelés
- a DE honlapja
- a látogatás során a LB kérésére prezentált dokumentumok

- *Az akkreditáció időbeni lefolyása*

- 2006. január 25. Munkamegbeszélés a kari LB-ok vezetőivel az alapelvek, a munkamódszer és a technikai részletek rögzítése, koordinálása céljából.
- 2006. február 16. A LB elnökének és a MAB intézményi referensének előlátogatása Debrecenben, amelynek központi eseménye a DE összes karának és az Egyetem vezetőinek részvételével tartott munkamegbeszélés volt. Ezen a megbeszélésen nyújtotta át az LB elnöke a Bizottság néhány kiemelt vizsgálati szempontját, amelyhez a karoktól és az Egyetem vezetőitől kiegészítő anyagot kért.
- 2006. február-március: a helyszíni látogatások.
Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési-, valamint Mezőgazdaságtudományi Kar:
2006. március 21-23.
Bölcsészettudományi Kar: 2006. március 6-7.

Egészségügyi Főiskolai Kar: 2006. március 7-8.

Hajdúböszörményi Pedagógiai Főiskolai Kar: 2006. március 22-24.

Informatikai-, valamint Természettudományi Kar 2006. március 1-2.

Közgazdaságtudományi Kar: 2006. március 30-31.

Műszaki Főiskolai Kar: 2006. március 1.-2.

- 2006. március 31. A LB elnökének és az Informatikai Kart, illetve a Közgazdaságtudományi Kart látogató bizottság elnökeinek részvétele Debrecenben a MAB Nemzetközi Tanácsadó Testülete ülésén. Az elnökök beszámoltak a látogatások tapasztalatairól.
 - 2006. február-március. Biró Zoltán látogatásai Debrecenben a minőségbiztosítás vizsgálatára.
 - 2006. április-május. A kari LB-ok jelentésének elkészítése.
 - 2006. június 21. Munkamegbeszélés a kari LB-elnökök részvételével a tapasztalatok összegzésére és a végső akkreditációs jelentés alapelveinek rögzítésére.
- *Köszönetnyilvánítás.* A LB-ok egyhangú véleménye szerint az akkreditáció igen jó légkörben folyt le, ami annak köszönhető, hogy a DE vezetői, a hivatalok, a karok, a tanszékek munkatársai és a hallgatók a LB-okat rendkívül szívélyesen fogadták és mindent megtettek a sikeres együttműködés érdekében.
 - *Az akkreditációs jelentés struktúrája.* A jelentés a MAB útmutatásai szerint készült. Ennek megfelelően az *intézményi* akkreditációs javaslat indoklásában csak a DE-ről, mint egy komplex egységről mondunk véleményt. Ennek alapját természetesen a kari és tudományági jelentésekben található vélemények képezik, de azokat nem ismételjük meg, csak intézményi szinten összegezzük. A kari jelentések a DE-ről szóló teljes akkreditációs jelentésnek elidegeníthetetlen önálló részei; a teljes kép kialakításához ismeretük feltétlenül szükséges.

DEBRECENI EGYETEM	Akkreditációs minősítés A
--------------------------	--

AZ AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS INDOKLÁSA:

A Debreceni Egyetem minden szempontból eléri, sőt lényegesen meghaladja a MAB által előírt akkreditációs követelményeket.

Az akkreditációs minősítések összegzése

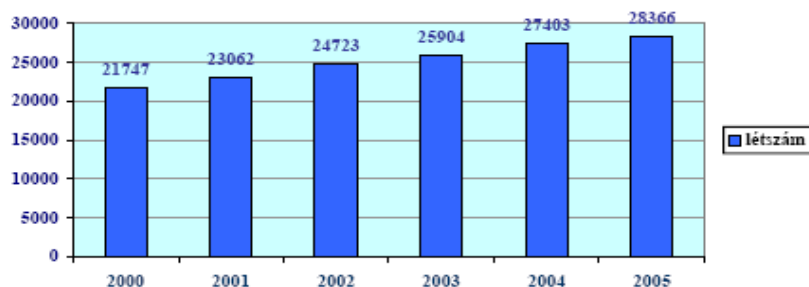
1. A hagyományos (Bologna-folyamat előtti) *szakokat* egészen kevés kivétellel akkreditálni javasoljuk („A” minősítés).
2. A vizsgálat alá vont 9 *kar* feltétel nélküli akkreditációját („A” minősítés) javasoljuk elsősorban a hozzájuk tartozó szakokra vonatkozó pozitív javaslatok, illetve a tudományos vizsgálatok pozitív eredményei alapján.
3. Egy kivétellel javasoljuk a meglévő *doktori iskolák* további feltétel nélküli akkreditációját („A” minősítés). Egy interdiszciplináris doktori iskola esetében határozott időre történő akkreditációt („A-HI” minősítés) javasolunk.
4. Az 1.-3. pontokban összegzett vélemények, a párhuzamos akkreditációs eljárás során vizsgált karokra vonatkozó vélemények, valamint a DE-re, mint egységes intézményre, annak vezetésére, irányítására vonatkozó vizsgálataink pozitív tapasztalataink alapján **javasoljuk a Debreceni Egyetem feltétel nélküli akkreditációját.**
5. Eleget téve a MAB Akkreditációs útmutatójának, a tudományterületeken végzett potenciálvizsgálatok alapján véleményt mondunk arról, hogy a DE az *új lineáris képzés* rendszerében mely területeken képes alapszakok, mesterszakok, doktori képzés indítására. Ezek a vélemények döntő többségükben pozitívak azoknak a szakoknak az esetében, amelyeknek valamilyen előzményszakja szerepelt a DE hagyományos képzési kínálatában.

MINŐSÉGÉRTÉKELÉS

Oktatás-képzés

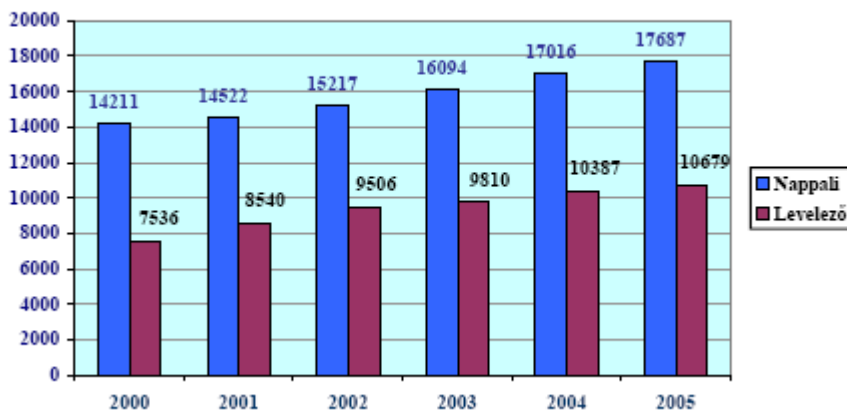
A DE 14 karán és a Konzervatóriumban összesen 28.366 hallgató tanult a 2004/05 tanévben. Ezzel a DE az ország negyedik legnagyobb intézménye. A hallgatói létszámban dinamikus fejlődés tapasztalható: a 2005-ös létszám a 2000. évinek 130,4 %-a. (ld. táblázatot).

A Debreceni Egyetem hallgatói összlétszámai 2000-2005.

Érdemes ezt a dinamikát nappali-levelezős bontásban is megvizsgálni:

Hallgatói létszámok tagozatonként 2000-2005

A táblázat mutatja, hogy a „levelező tagozatos hallgatók/nappali tagozatos hallgatók” arány 53%-ról 60%-ra emelkedett. A létszámok kari bontásából kiderül, hogy a létszámnövekedés nagyjából egyenletesen oszlik meg az egyes karok között.

A Debreceni Egyetem hallgatói összlétszámai

Kar	Hallgatói létszám					
	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06
ÁJK (JÁTI)	1171	1330	1438	1489	1504	1655
ÁOK				1878	1910	2080
FOK	2084	2151	2199	210	250	315
GYTK				215	233	248
BTK	4682	4685	4593	4840	4874	4846
DK	197	209	199	207	210	208
EFK	2119	2369	2842	3034	3225	3250
HPFK	2216	2424	2587	2557	2958	3176
KTK	859	966	1089	1148	1146	1167
MFK	1685	1771	1972	2208	2518	2570
MTK			1686	1827	1952	2094
AVK	2814	2966	1664	1662	1792	1536
TTK					3334	3499
IK	3920	4191	4454	4629	1497	1722
Összesen	21747	23062	24723	25904	27403	28366

Az oktatás minőségét az oktatók felkészültsége, a tantervek, illetve a tárgyak tematikái határozzák meg. A látogató bizottságok ezen szempontok szerint vizsgálták a tudományágakat, ezeken belül az egyes szakokat. Tapasztalataikat a kari jelentésekben rögzítették. Ezeket intézményi szinten összegezve megállapíthatjuk, hogy az oktatók felkészültsége a legtöbb szaknál megfelelő, a szakok többségében magas színvonalúnak mondható. (A személyi feltételeket később még részletesen elemezzük.) A tantervek, a tárgyak tematikái is színvonalasak, többségükben jól tükrözik a tudományágak modern eredményeit, fejlődési irányait, sokan közülük példaként szolgálhatnak a hazai felsőoktatási intézmények számára.

A DE-en hosszú ideje folyik sikeres, színvonalas **szakfordító-képzés**. Igen szerencsésnek tartjuk, hogy a képzés a nyelvtanárok és az egyes szakokon oktató-kutató külföldi oktatási tapasztalatokkal rendelkező szakemberek együttműködésében folyik; utóbbiak gondoskodnak a szaknyelv elsajátításáról. A záróvizsgán ún. képesítő fordítás a feladat (20 oldalas szöveg idegen nyelvről magyarra). A szöveg kijelölésénél és a fordítás elbírálásánál is jelen vannak az egyes szakterületek képviselői. A képzés minőségileg nem kifogásolható, folyamatosan számos jelentkező van a képzésre, a fenntartása indokolt. **A MAB a képzést akkreditálja.**

Megjegyzés. Sajnos, a képzés formailag nem tekinthető teljesen jogszerűnek, mivel nincs alapító okirat és KK. Van viszont egy minisztériumi rendelet, amelynek alapján a képzés működtethető.

Ami a képzés jövőjét illeti, úgy véljük, támogatható a DE-nek az az elképzelése, hogy a szakfordítói képzést be kell ágyazni az induló többciklusú képzésbe is. Ennek egyik lehetséges módja, hogy már az egyes alapszakokon el lehet kezdeni a képesítéshez megkívánt kreditek gyűjtését, majd a BSc-diploma birtokában be lehet iratkozni a szakfordítói képesítést adó szakirányú továbbképzésre.

A DE évtizedek óta a magyar tanárképzés egyik fellegvára. (Vannak olyan tanári szakok, amelyek egyedül itt találhatóak.) A többciklusú képzés által létrehozott egységes tanárképzés rendszerében is meg akarják őrizni ezt a szerepüket, így a tanárképzés ügyét hangsúlyozottan vizsgáltuk. Felkértük a BTK-t látogató bizottság neveléstudományi szakemberét, Pukánszky Béla professzort, hogy vizsgálja meg a tanári szakokat egységes szempontok szerint az összes szóba jöhető karon. Mielőtt jelentését eredeti formájában idéznénk, előjáróban kiemeljük, hogy a tanárképzés koordinációja a DE-n példászerűen kiemelkedő, ami a „debreceni modell”-nek, a Tanárképzési Kollégium működtetésének köszönhető. (Itt és a továbbiakban baloldali szegélyvonallal jelöljük az LB tagjaitól szó szerint idézett szövegrészeket.)

A Debreceni Egyetem integrált tanárképzési rendszere országszerte közismert. Gyökerei az 1990-es évek elejére nyúlnak vissza, amikor az egyetem akkori vezetői megteremtették az egyes tanárképző karok és a gyakorlóléhelyek közötti együttműködés alapjait. Kialakult a tanárképzési rektorhelyettes munkáját nagymértékben segítő döntés-előkészítő, véleményező, koordináló és operatív testületek és csoportok rendszere (Tanárképzési Bizottság, Tanárképzési Kollégium, Tanárképzési Csoport), amelyeknek működése az évek során egyre gördülékenyebbé vált. A 2004/2005. tanévtől kezdve a tanárképzés irányítása a rektorhelyettes szintjéről átkerült az újonnan létrehozott Tudományegyetemi Karok Központjának (TEK) – a rektori és a kari szint között elhelyezkedő – szintjére.

A hagyományoknak is köszönhető, hogy a TEK keretei között működő Tanárképzési Kollégium és Tanárképzési Csoport munkájának eredményeképpen a több karra kiterjedő tanárképzés pedagógiai, pszichológiai, módszertani-tantárgypedagógiai és gyakorlati képzési formáinak koordinálása – beleértve a mérnök-tanár képzést is – példászerűen kidolgozott a Debreceni Tudományegyetemen. A BTK keretei között működő Neveléstudományi Tanszék és a Pszichológiai Intézet munkatársai oktatják a képzés törzsét alkotó pedagógiai-pszichológiai elméleti és gyakorlati tárgyakat, a szakmódszertani-tantárgypedagógiai ismeretek közvetítését pedig az egyes szaktanszékeken működő szakmethodikusok végzik.

Mindemellett külön figyelmet érdemel a gyakorlóiskolák jól kiépített hálózata, amelyben az intézményi gyakorlóiskolákon kívül az egyetemmel szoros kapcsolatban álló bázisiskolák és partneriskolák is helyet kapnak. A rendszerből származó haszon kettős természetű. Egyrészt lehetővé teszi a hallgatók gyakorlatainak kitelepítését a város és a régió iskoláiba –

így teremtve meg a közoktatás “mély vizében” végzett pedagógiai gyakorlat saját élményét a hallgatók számára. Másrészt pedig e külső gyakorlólhelyek minőségbiztosítását, szakmai fejlődését nagymértékben segíti az egyetemmel, annak diszciplináris és pedagógiai pszichológiai tanszékeivel kialakított partneri viszony.

A gyakorlólhelyek képviselői tagjai a Tanárképzési Kollégiumnak, véleményükkel folyamatosan segítik a gyakorlati képzés gördülékenyebbé tételét és tartalmi fejlesztését. A diszciplináris tanszékek elkötelezettek a tanárképzés ügye mellett, amely tény az is bizonyítja, hogy a szakmódszertan oktatói mellett szaktanácsadók is működnek ezeken a tanszékeken. A szakmódszertanok oktatói a szaktanácsadókkal együtt segítik a gyakorlólhelyek vezetőit a szakvezetők és a mentortanárok kiválasztásában.

A tanárképzés tartalmi és formai keretei teljes mértékben megfelelnek az 111/1997. sz. rendelet előírásainak. De megfelel az új Felsőoktatási Törvény előírásának is, amely szerint “ha a felsőoktatási intézményben több oktatási szervezeti egységben folyik pedagógusképzés, a szervezeti és működési szabályzatban meg kell határozni azt az oktatási szervezeti egységet vagy a szenátus által létrehozott testületet, amelyik ellátja a különböző szervezeti egységekben folyó oktatómunka, valamint az ehhez kapcsolódó gyakorlati képzés összehangolását. Ennek a szervezeti egységnek a vezetője felel a felsőoktatási intézményben folyó pedagógusképzés összehangolásáért.” (145.§)

A tanárképzésnek – különösen a gyakorlati tanárképzésnek – ez a nagyfokú kidolgozottsága és szervezettsége jól megalapozza a Bologna-típusú, MA/MSc szintű tanárképzést, valamint az ezt követő új típusú (30 kredites) egybefüggő közoktatási gyakorlat sikeres kivitelezését a Debreceni Tudományegyetemen.

A többciklusú képzés bevezetése természetesen a DE oktatási tevékenységét is átalakítja. Az intézmény igyekszik megőrizni a hagyományokat azokon a területeken, amelyeken hagyományos elődszakokkal rendelkezik, de jelentős profilbővítést is tapasztalhatunk. Ennek legfontosabb iránya a műszaki szakok felé mutat. Komoly sikernek számít, hogy megkapták az akkreditációt a mérnökinformatikus, gépészmérnöki, környezetmérnöki, vegyészmérnöki, biomérnöki, építőmérnöki, műszaki menedzser és villamosmérnöki alapszakra.

Ezen a ponton kell kitérnünk egy fontos problémakörre, a képzésben mutatkozó párhuzamosságokra és a karok közötti átoltatásra. Ez mind a hagyományos szakok, mind a most induló többciklusú képzés esetében jelentkezik. A hagyományos szakok esetében a szociológiai tudományok megjelennek mind a BTK, a HPFK és az EFK képzésében. Hasonlóan, a gazdálkodás- és szervezéstudományok megtalálhatók mind a HPFK, az MFK és a GTK képzésében. Ezeknek a szakoknak az értékelésénél figyelembe vettük, hogy a különböző karok között megfelelő az együttműködés, és a szakok kifutásáig az akkreditáció nyugodtan megadható. A most induló többciklusú képzés esetében még nagyobb felelősséggel kell a kérdést tárgyalni, mert itt a jövőről van szó, ezért erről az LB-elnökök megbeszélésén hosszasan konzultáltunk. Tekintsük át a felmerülő szakokat, illetve a bennük érintett karokat:

andragógia	BTK, HPFK
gazdaságinformatikus	IK, KTK, TTK
mérnök informatikus	IK, MFK, TTK
műszaki menedzser	MFK, GTK
pénzügy és számvitel	AVK, KTK
szociális munka	EFK, BTK
szociálpedagógia	HPFK, BTK
szociológia	BTK, HPFK, EFK

villamosmérnöki	TTK, MFK
gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnök	AVK, KTK
informatikus és szakigazgatási agrármérnök	AVK, IK, KTK
programtervező informatikus	IK, TTK
gazdaságinformatikus	IK, TTK
matematika	TTK, IK

A bizottság a következő megállapításokat és javaslatokat teszi:

1. A képzésben mutatkozó párhuzamosságok nem rontják a képzés minőségét, ami a különböző karok jó együttműködésének (tematikák összehangolása, átoktatás) köszönhető. A különböző karokon folyó képzések különböző igényeknek tesznek eleget, így színesebbé teszik a DE kínálatát.
2. A DE vezetésének fokozott figyelemmel kell kísérni a több kart érintő képzéseket. Biztosítani kell az átoktatási rendszer tökéletesítésével, hogy minden tárgy annak a karnak, tanszékcsoportnak, intézetnek, tanszéknek a felelősségi körébe és gondozásába kerüljön, amelyik erre szakmailag a legmegfelelőbb.
3. Úgy látjuk, hogy az integráció által létrejövő lehetőségek a párhuzamosságok felszámolásában még nincsenek teljes mértékben kihasználva. Javasoljuk az Egyetem vezetésének: gondolja meg, hogy gazdasági szempontból jó megoldás-e a hasonló, sokszor ugyanolyan profilú egységek fenntartása, illetve milyen mértékben segítené elő a hatékonyság és a minőség növelését az ilyen egységek összevonása.

Végezetül felmérve az Egyetemen meglévő igen magas színvonalú oktatói-kutatói kapacitásokat és figyelembe véve a hallgatói létszámokban várható csökkenő tendenciát, a bizottság úgy látja, hogy az Egyetem vezetésének törekednie kell az idegennyelvű képzésben rejlő lehetőségek jobb kihasználására.

Doktori iskolák

A DE doktori iskolái általában magas szinten teljesítik a MAB követelményeit, így feltétel nélküli akkreditációjukat javasoljuk. Egyedüli kivétel az Interdiszciplináris 4. Agrártudományok (4.1 Növénytermesztési és kertészeti tudományok, 4.3 Állattenyésztési tudományok), 5. Társadalomtudományok (5.1 Gazdálkodás- és szervezéstudományok)
(vezető: Szabó Gábor)

doktori iskola, amelynek határozott idejű akkreditációját javasoljuk a kari jelentésben részletezett indokokkal és feltételekkel.

A különböző doktori iskolák munkájával a kari jelentések részletesen foglalkoznak. Itt most csak két szempontra hívjuk fel a figyelmet, amelyek egységesen érintik az összes iskolát.

A doktori iskolák finanszírozásában problémát okoz, hogy több kar esetében a doktori iskolák által a DE-nek „hozott” pénzek nem jutnak el az iskolákig; ezeket a forrásokat egyéb dologi problémák orvoslására használják a különböző egységek. Fontos lenne ezen összegek döntő részének közvetlenül a doktori képzésre való fordítása az egyes doktori iskolák egyetértésével.

A doktori iskolák vezetői úgy látják, hogy az új felsőoktatási törvény nehéz helyzetet teremt, amikor kötelezővé teszi a doktoranduszok által tartott órák utáni óradíj kifizetését. Ez sok egység számára lehetetlenné teszi a doktoranduszok bevonását az oktatásba, pedig ez szakmailag rendkívül indokolt, és egy, a hallgatók által kedvelt kreditszerzési lehetőséget is biztosít. A MAB-nak támogatni kell azokat az intézményi kezdeményezéseket, amelyekkel

vissza kívánják állítani a doktoranduszok oktató tevékenységének szerepét a doktori képzésben.

A kari látogatások során rendkívül hasznosak voltak a doktoranduszokkal folytatott beszélgetések. Ezek tanulságát, a rendszer fény- és árnyoldalait olyan kiválóan foglalja össze Papp Barbarának, a DOSZ képviselőjének jelentése, hogy azt eredetiben idézzük:

A Debreceni Egyetem Doktori Iskoláiról és doktoranduszainak helyzetéről

Az infrastrukturális feltételek korántsem mondhatók egységes színvonalúaknak: megfigyelhető a „kísérletes – nem kísérletes”, vagy inkább „bölcész – nem bölcész” elkülönülés. A „kísérletesek” nagyságrendekkel jobbnak ítélték ezeket a feltételeket társaiknál. Többségük tökéletesen elégedett az egyetem által nyújtott lehetőségekkel (PhD-szoba, számítógép, fénymásológép, jól felszerelt labor, könyvtár stb.). Elmondásuk szerint beleszólhatnak a hallgatói normatíva felhasználásába, rendszeresnek mondható, hogy konferencia részvételi díjukat az egyetem fizeti. Az egyetlen problémájuk ezen a területen az volt, hogy nem könyvtárunk jut elegendő külföldi szakfolyóirathoz.

A legtöbb BTK-s doktorandusz ezzel szemben gyengének minősítette a hallgatók számára biztosított infrastrukturális feltételeket: talán a helyhiány, a szűkösség a legnagyobb probléma. Nem, vagy csak igen korlátozottan rendelkezhetnek a hallgatói normatívával, nem általános a konferencia-támogatás. A – központi – könyvtári ellátottsággal viszont többé-kevésbé elégedettek, és bizakodva tekintenek a központi épület felújítási-átalakítási munkálataira, mely jobb feltételeket ígér. Bár a bölcészeknek nem tudják mindazokat nyújtani, mint kollégáiknak, mégis számos biztató jel mutatkozik: az utóbbi években javult a számítástechnikai ellátottság, és ha nem is tudnak külön PhD-szobát biztosítani a hallgatóknak, de legalább az oktató doktoranduszok neve kikerül a tanszéki szoba ajtajára – ami igen sokat jelent a doktoranduszoknak, hiszen ezzel intézménye kinyilvánítja, hogy értékeli munkáját, és az otthonosság érzését kelti a munkatársban.

Hogy a bölcészeknél az otthonosság-érzés tűnékeny illúzió, vágy, azt jól jelzi, mennyire reménytelennek látják jövőjüket, esélytelennek kutatói pályán történő elhelyezkedésüket. Közülük néhányan azért vállalnak oktatói tevékenységet, mert „ez az utolsó alkalom, hogy a tudományos életben érezhetem magam, a képzés után úgyszólván pályát kell váltanom”... Mindez persze nem debreceni sajátosság, bár mégis érdemes lenne felkarolni a legtehetségesebbeket, hiszen így néhány éven belül felszámolhatnák az „intercity oktató”-jelenséget. Figyelemre méltó viszont a „kísérletesek” tehetséggondozása, utánpótlásnevelő gondoskodása. Sok doktoranduszt TDK-zó korától irányítgat-terelget professzora, bevonja a tanszéki kutatásokba, munkatársává neveli: az ilyen fiatal aztán Debrecen, egyeteme és tanszéke iránt elkötelezett kitűnő szakemberré válik. Remélhetőleg – a PhD fokozat növekvő társadalmi presztízsével – a későbbiekben az egyetemre be nem kerülőknek is sikerül kutatói állást nyernie, ugyanis ez egyelőre nem tűnik biztosítottnak.

A doktoranduszok úgy érzik, lehetne még javítani az Inter- illetve a Multidiszciplináris Doktori Iskolákon belüli együttműködésen, hiszen az igazán interdiszciplinárisnak mondható témánál sem bevett gyakorlat a programok közötti áthallgatás, a közös műhelymunka (például egy nevelépszichológiai vonatkozású téma esetében sem). Kari, illetve egyetemi szinten pedig még kevésbé valósulhat meg az effajta együttműködés, amely pedig nagy haszonnal járna.

A PhD-órákról alkotott vélemények sem egységesek, bár az előadói teljesítményeket csaknem mindenki kitűnőre értékelt. Az elméleti tudás, új ismeret valamelyest rosszabb pontot kapott, míg a gyakorlati használhatóságot egyesek jónak, mások gyengének mondták. Javasolt a módszertani vonatkozású, vagy úgynevezett kutatószemináriumok tartása, esetleg szakszövegolvasás, amely mindenki témájához hasznosítható, vagy mindenesetre hasznosabb, mint például a filozófia, a gazdaságtörténet (KTK), vagy egyetlen adott irodalmi művet egész féléven keresztül elemző előadás – vélik a hallgatók. Öröndetes viszont, hogy a nem agrárvégzettségűek számára kötelező kurzus elvégzését írták elő a tárgykörből, ily módon is odafigyelve szakmai előmenetelükre.

A doktoranduszok többsége hetente-kéthetente konzultál a témavezetőjével, akinek rendszeres beszámolási köteleességgel tartozik. Gondként jelentkezik a „témavezetői koncentráció”, bár néhány doktori iskola már maximálta az egy témavezető által irányított hallgatók számát. Kívánatos lenne az évenkénti beszámolási kötelezettség, a rendszeres műhelyviták előírása minden doktori iskolában. Általánosságban még így is az országos átlagnak megfelelőek, egyes területeken valamivel kedvezőbbek a fokozatszerzési mutatók, az iskolák igyekeznek motiválni a hallgatókat a fokozatszerzésben.

Számos doktorandusz nehezményezte a PhD-adminisztráció elégtelen voltát (például a bölcsész doktorandusz fórumra való felhívás is „elakadt” a legtöbb iskola adminisztrációján, nem érkezett el a hallgatók egészéhez). Mindez természetesen érthető, ha tekintetbe vesszük, hogy a doktori iskolák többsége nem képes egy adminisztratív munkatársat alkalmazni. Igény mutatkozna intenzívebb hallgatói-oktatói együttműködésre, akár rendszeres fórumokra a képzést érintő és egyéb hallgatói ügyekben. Megalapozott kívánságnak tűnik egy pályázati koordinációs, kutatásfejlesztési központ kialakításának igénye is, amely összekötő kapocsként szerepelhetne a különböző doktori iskolák, illetve különböző karok között, és nagyban megkönnyítené a PhD-hallgatók információhoz juttatását, segítséget nyújthatna a publikációs- és konferencialehetőségek feltérképezésében stb.

Az ösztöndíjasok kifogásolták, hogy az ösztöndíjhoz rendszertelenül, olykor 2-3 hónapos csúszással jutnak hozzá. Szintén az anyagi jellegű felvetésekhez sorolható, hogy a doktoranduszok kollégiumi díja – ugyanazon szolgáltatás igénybe vétele esetén – jelentősen különbözik a graduális hallgatókétól (erre az eltérő normatív támogatás miatt nyílhat lehetőség).

A nehézségek ellenére érezhető, hogy Debrecen és az Universitas nagy súlyt helyez arra, hogy a hallgatók, közöttük természetesen a doktoranduszok is, színvonalas képzésben részesüljenek, igényesen kialakított környezetben, jó tárgyi feltételek mellett élhessenek, kutathassanak, pihenhessenek. Az utóbbi években igen nagyot fejlődött a Debreceni Egyetem, új és megújult épületek jelentek meg a családi Campuson: ennek áldásaiból a PhD-hallgatók is részesülhettek. A „vidéki, alföldi, debreceni” identitást erősítik a különböző helyi alapítványi támogatások, a százados hagyományok, a nemrég hagyománnyá lett jellemzők (pl. ballagási öltözék), az „egyetemi marketing” (ismertető, szóróanyagok stb.) de legfőképpen az a sajátos figyelem és csendes büszkeség, amellyel a város fogadja, hordozza az itt tanulót. Az a Valami, ami – szinte kivétel nélkül – arra készítette a nyilatkozókat, hogy elmondják: jól döntöttek, szívesen vallják magukat az egyetem polgárainak, jó dolog debreceni doktorandusznak lenni.

Személyi feltételek

Összhangban eddigi elismerő véleményünkkel legelőször is leszögezzük, hogy a DE oktatói kara átlagosan lényegesen meghaladja a MAB által támasztott követelményeket. Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy az oktatók tudományos minőségében karonként szignifikáns eltérések mutatkoznak (számszerű adatokat ld. a kutatás-fejlesztésről szóló részben).

A legrosszabb helyzetben a főiskolai karok vannak. Helyzetük megítélésekor és a fejlesztési stratégia kidolgozásakor abból kell kiindulni, hogy a többciklusú képzésben már nincs duális (főiskolai – egyetemi) képzés, egységes képzés van, minden oktató ugyanolyan szintű képzésben vesz részt. Ha tartjuk magunkat az elfogadott alapelvhez, mely szerint a többciklusú képzésre való áttéréssel az egyetemi diplomák minősége nem csökkenhet, akkor fel kell hívnunk az Egyetem vezetésének figyelmét az ebből származó feladatokra. Alapos vizsgálatot végezve dönteniük kell a főiskolai karok jövőjéről. Amennyiben a munkamegosztás rendszerében meg kívánják tartani ezeknek a karoknak a szervezeti függetlenségét, akkor minden eszközt bevetve el kell érni, hogy a személyi feltételek szempontjából ezek a karok lényegesen javuljanak. Ha nem is ilyen mértékben, de hasonló gondokkal küzdenek a fiatal karok, az IK és KTK: a személyi feltételek javítása itt is az első számú feladat annak érdekében, hogy az oktatás és kutatás megfelelő színvonalának biztosításához ne kelljen más intézményekben első teljes idejű állást betöltők segítségét igénybe venni.

Az önértékelés szerint amíg a 2000. évre vonatkoztatva a hallgatói létszám 30,4 %-kal növekedett, az oktatói létszám szinte változatlan maradt (1,5 %-kal nőtt). Ennek következtében megnőtt (28 %-kal) az egy oktatóra jutó hallgatók létszáma. Ma egy oktatóra átlagosan 20 hallgató jut, ami az országos átlagot tekintve is magasnak mondható, és igazolja a látogatások során szerzett tapasztalatokat, melyek szerint az oktatók leterheltsége már az oktatás, de főleg a kutatás minőségének rovására megy. Az egyetem vezetése szerint ezt finanszírozási gondok kényszerítik ki.

Megoszlik a vélemény a tavaly végrehajtott és a sajtóban is nagy port kavaráó létszámcsökkentésekről. Az egyetem vezetése szerint a jól gazdálkodó egységekben ez szinte egyáltalán nem érintette az oktatói gárdát, látogatásunk során mégis sok panaszt hallhattunk, hogy számos nagy tudású és tapasztalatú idősebb, de még aktív oktatótól kellett a tanszékcsoportoknak, intézeteknek megválni, és ez észrevehető nyomot hagyott az oktatás és kutatás színvonalán.

Tárgyi feltételek

Ebből a szempontból az Egyetem igen változatos képet mutat, ami egy ekkora, nemrégén különböző intézményekből integrálódott egyetemnél magától értetődő. Először emeljük ki a legmodernebb színvonalat képviselő elemeket. A legjelentősebb az új Élettudományi Épület és Könyvtár. Több egység problémáját oldja meg a Kassai úti campus. A városi vezetéssel való jó együttműködésnek köszönhetően rövidesen várható a Műszaki Főiskolai Kar helyiséghiányának orvoslása. A LB-ok elismeréssel szóltak a központi épület izléses, hagyományörző felújításáról. Ki kell emelni még a nemzetközi szintű Könyvtárat, amelynek fenntartása óriási erőfeszítéseket kíván az egyes egységektől is. Azt is meg kell említeni, hogy több területen az oktatási helyiségek mennyisége, minősége éppen csak elegendő a magas szintű oktatáshoz, és a laboratóriumok felszereltségén is lehetne javítani.

A mai világban a tárgyi feltételek meghatározóan fontos része az informatikai infrastruktúra. Ennek üzemeltetését a Debreceni Egyetem Informatikai Szolgáltató Központ (DISZK) végzi a megfelelő centrum-szintű csoportok közreműködésével. A DISZK öt campust kapcsol össze, ami körülbelül 6000 számítógépet jelent. Az önértékelés részletezi a lehetséges szolgáltatásokat. A rendszer és a szolgáltatások megfelelőek, több szempontból igen jók. Például, követendőnek tartjuk, hogy az Orvos- és Egészségtudományi Centrumon belül jól működik a hallgatók számára is elérhető hírportál; a Centrum vezető testületének tagjai a portálra egyéni jelszóval bejelentkezve érhetik el az ülések dokumentumait. Sajnos, van a rendszernek egy „szűk keresztmetszete” is, éspedig az intézményben rendelkezésre álló hallgatói nyilvános gépek száma. A DISZK Egyetem téri részlegében van ugyan egy hatvangepes termináletterem, ami napi 14 órán át a hallgatók rendelkezésére áll, de ez kevés, sokszor hosszú sorok állnak a gépek előtt. Ezen a helyzeten feltétlenül és sürgősen változtatni kell.

Kutatás-fejlesztés

A DE az ország kutatási potenciáljának igen jelentős hányadát mondhatja magáénak. Minden mutató szerint (ezek közül néhányat rövidesen megemlítünk) ebből a szempontból is a felsőoktatási intézmények élvonalába tartozik, ami az 1.-3. helyek valamelyikét jelenti. Vitathatatlanul a DE kutatási spektruma a legszélesebb az országban.

Most felsorolunk néhány konkrét adatot a fentiek igazolására. A MTA 19 támogatott kutatócsoportot működtet a DE-n. Az Európai Unió kutatási-fejlesztési keretprogramjaiból 2004 decemberéig 21, többségében nemzetközi kooperációban megvalósuló projektjük részesült összesen mintegy 2,7 millió euró támogatásban. A 2001-2003 időszakban a felsőoktatási intézmények közül a DE szerezte meg a legtöbb külföldi kutatás-fejlesztési pályázati támogatást (négy év alatt 1,66 milliárd forintot, amely a teljes felsőoktatási szféra külföldi pályázati bevételeinek 31 százaléka). A DE a hazai vállalatokkal együttműködve is végez kutatás-fejlesztést, ezek legfontosabb kerete a Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Programok, a Nemzeti Fejlesztési Terv. Részletesebben említjük legújabb nagy volumenű pályázatukat, az 1,7 milliárd forintos támogatást nyert GENOMNANOTECH-Debrecen Regionális Egyetemi Tudásközpontot. Ebben 16 cég működik együtt többmilliárdos költségvetéssel annak érdekében, hogy az Egyetemen születő tudományos eredmények a gazdaságban is hasznosuljanak és megvalósuljon a regionális biotechnológiai iparág. A Regionális Tudásközpont az első évet eredményesen zárta.

Sajnos, nem minden tudományterületen sikerült a régióban hasonló reményt keltő fejlődést elindítani. Az informatikai és műszaki területeken gondot okoz a végzett hallgatók elhelyezkedése. A helyzet javítására az Egyetemnek további erőfeszítéseket kell tenni.

Szólni kell a tudományos kutatásoknak az oktatásban való megjelenéséről. A képzések legtöbbször elmondhatjuk, hogy a képzési tervek, a tárgyak és azok tematikai korszerűek, jól tükrözik a tudományágak fejlődési irányait. A modern, aktuális kutatási témák a diákköri dolgozatokban, sőt már a szakdolgozatokban, diplomamunkákban is megjelennek, 20 doktori iskola (ezekről részletesen később lesz szó) lehetőséget biztosít arra, hogy a legkiválóbbak közvetlen részesei legyenek a műhelymunkának.

Végezetül a kutatás személyi feltételeit elemezzük. A DE-nek közel 900 tudományos minősítéssel rendelkező oktatója, illetve kutatója van, ami azt jelenti, hogy az Észak-Alföldi régió tudományos elitjének döntő része az Egyetemen dolgozik. Igen tanulságos a minősítettek karonkénti megoszlása; az ezt mutató táblázatot az önértékelésből itt is bemutatjuk

Oktatók minősítettsége

Kar	Teljes munkaidős oktatók						Teljes munkaidős oktatók közül													
							MTA tagja/MTA doktora						Minősítettek összesen							
	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.		
ÁJK (JÁTI)	29	39	42	46	46	43	0/1	0/1	0/2	0/2	0/2	0/2	6	17	17	23	22	22		
ÁOK				447	435	433				5/58	6/55	6/58				247	246	263		
FOK	484	465	484	27	21	21	5/54	5/55	5/57	0/4	0/1	0/1	281	233	258	12	6	6		
GYTK				22	8	9				0/5	0/2	0/3				9	8	9		
BTK	258	259	267	250	257	253	0/19	3/19	3/24	3/21	5/22	3/22	148	154	180	177	184	182		
DK	49	47	50	47	48	47	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	3	5		
EFK	57	74	82	83	76	71	0/1	0/1	0/1	-	-	-	10	10	13	16	11	15		
HPFK	45	39	39	40	43	39	-	-	-	-	-	-	3	5	5	6	5	5		
KTK	24	31	30	28	28	36	-	0/2	0/2	0/1	-	0/3	6	13	11	6	8	16		
MFK	101	96	93	91	90	84	-	-	-	-	0/1	0/1	6	6	8	11	12	19		
MTK	141	138	91	102	89	91	0/10	0/10	0/7	0/4	0/5	0/7	83	91	58	56	61			
AVK			52	63	52	49			0/3	0/3	0/4	0/2			38	28	30	31		
TTK	236	230	234	236	192	175	5/36	5/32	4/38	5/41	6/39	6/34	170	178	178	178	161	151		
IK				41	42					0/4	0/4					21	24			
Központi	-	62	62	64	61	53	-	-	-	-	-	-	-	-	4	5	5	6		
Összesen	1424	1480	1526	1546	1487	1446	10/121	13/120	12/134	13/139	17/135	15/137	713	707	771	775	778	815		

Tanulságos e táblázatot mintegy kiegészíteni egy utolsó oszloppal, amely az összoctató / minősített oktatók arányokat mutatja 2005-ből.

2005	
össz. min. / össz. okt.	%
ÁJK	51
ÁOK	60
FOK	28
GYTK	100
BTK	71
DK	---
EFK	21
HPFK	12
KTK	44
MFK	22
MTK	67
AVK	63
TTK	86
IK	57

Megállapítható, hogy a karok (a Debreceni Konzervatóriumot nem vettük bele a vizsgálatba) három csoportba oszthatók.

1. Kiemelkedő minősítettségűek (60 % felett): 6 kar
2. Megfelelő minősítettségűek (30 % és 60 % között): 3 kar
3. Alacsony minősítettségűek (30 % alatt): 4 kar

(A határok önkényesek!)

Úgy gondoljuk, hogy ezeket a tényeket feltétlenül figyelembe kell venni az integráció értékelésekor és kiteljesítésekor, a párhuzamos képzések számbavételekor, a DE fejlesztési stratégiai céljainak, irányainak kijelölésekor mind a kutatás-fejlesztés, mind az oktatás szempontjából.

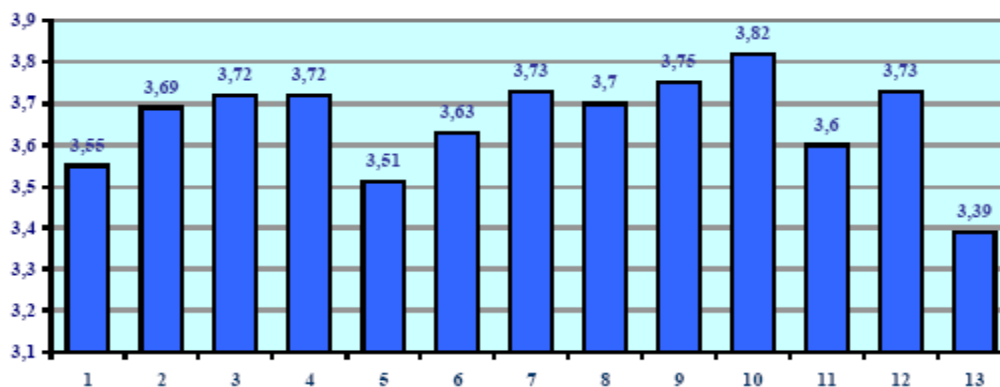
Vezetés értékelése

2004-ben több szerkezeti változás történt az Egyetemen. Az egyetem élén a rektor áll, mellette két rektorhelyettes dolgozik, egyik az oktatás, másik a tudomány és kutatás területén. Rektor közvetlen igazgatóságok jöttek létre; ezek feladatát, a hierarchiában elfoglalt helyét az SZMSZ jól szabályozza. Létrehozták továbbá – egyelőre az országban egyedül az integrált egyetemek közül – a Tudományegyetemi Karok (TEK) elnevezésű egységet. Erre azért volt szükség, mert a Ftv. létrehozta az orvosi, illetve az agrár-centrumok intézményét, és ez a DE-n is aszimmetrikus helyzetet eredményezett. Az Egyetem vezető testületeiben hátrányban voltak a szervezetlen, centrumon kívül maradt egységek. Belőlük alakult meg az új szervezeti egység, a TEK, amelynek az Egyetemen belül pontosan ugyanolyan jogosultságai vannak, mint a centrumoknak. Ez leegyszerűsíti az Egyetem működtetését. A rektori vezetésnek, az Egyetemi Tanácsnak a három csúcsszervezettel van csak közvetlen kapcsolata, beleértve a források felosztását, a költségvetést is. Az egyes centrumok forrásaikkal saját hatáskörben gazdálkodnak. A három nagy egység vezetője rektorhelyettesként működik. A döntések előkészítésében részt vesz azért a Dékáni Kollégium, továbbá a Rektori Tanács. A két év tapasztalata azt mutatja, hogy ez a modell működőképes. Felmerült, hogy a TEK-ben nem eléggé érvényesülnek a főiskolai karok érdekei (pl. a MFK szerint: aránytalanul sok villamosmérnököt küldtek el a létszámrendezés során), ezért a szervezetben bizonyos korrekciók várhatók.

Az Egyetem kérdőíves felmérést végzett a vezetési stílus kiértékelésére, amelynek eredményét mellékeljük.

A vezetés értékelése

DE a vezetés értékelése - 2005.

Ebből megállapítható, hogy az Egyetem dolgozói és hallgatói jónak tartják a vezetési stílust. Az értékelésből az is kiderült, amit a LB hallgatói konzultációi is visszaigazoltak, hogy az Egyetem vezetésének az eddigieknél sokkal nagyobb mértékben kell biztosítania a hallgatók részvételét az oktatási programok kialakításában.

Összegezve: a DE vezetőinek vezetési stílusát jónak ítéljük. A bevezetett szerkezeti változtatásokat ígéretesnek tartjuk; javasoljuk, hogy az első öt év tapasztalatát mérjék majd fel, és ha szükséges, végezzék el a megfelelő korrekciókat. Az intézményi fejlesztési terv, a küldetésnyilatkozat, a belőlük levonható stratégiai elképzelések helyesen jelölik ki a fejlődés irányait.

Integráció

A DE 2000-ben a debreceni felsőoktatási intézmények integrációjával jött létre. A létrejövő új egyetem nemcsak mennyiségi szempontok szerint különbözik a régi intézményektől, de minőségileg is teljesen új szervezet. Feltétlenül meg kell vizsgálni az akkreditációs folyamatban is ennek az új szervezetnek a működését, ezért a LB szükségesnek látta az önértékelésen túl további információk beszerzését még a látogatások megkezdése előtt. A következő kérdést tette fel a LB elnöke az előlátogatás során az Egyetem vezetőinek és a DE összes karának: „Hogyan ítélik meg az integrációs folyamatot az egyetem vezetői az egész egyetem szempontjából, illetve az egyes karok saját szempontjukból? (Eredményei, érdemei, hozadéka, előnye, hátránya.) Megváltoztatta-e, ha igen, milyen értelemben a debreceni felsőoktatás színvonalát, eredményességét?” Kérésünket mind az Egyetem vezetése, mind a karok komolyan vették és egy 35 oldalas anyagban elemezték a helyzetet. Ebből azt vonhatjuk le, hogy az integráció megítélése alapvetően pozitív, de természetesen vannak negatív felhangok is.

A pozitívumokhoz sorolhatjuk, hogy kialakult egy átlátható szervezeti és irányítási rendszer. Példamutató az az együttműködés, amely a 2000-2004-es időszakot, az új intézmény stabilizálásának időszakát jellemezte. A három nagy integrálódó egyetem (agrár-, orvos- és tudományegyetem) megegyezett abban, hogy a rektorságot és rektorhelyetteséget évenként váltogatva egy átmeneti időszakot biztosítanak az új DE létrehozására, amelynek során lényegében a „rektor-rektorhelyettesek” hármas irányította az Egyetemet. Létrejött az egységes hallgatói informatikai rendszer (NEPTUN). A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára sikeresen valósította meg az egyes területi könyvtárak integrációját. A nyelvtudás, testnevelés, sportolás is központilag biztosított. Sor kerülhetett infrastrukturális fejlesztésekre is (930 férőhelyes Campus Diákhotel, Főépület felújítása, kollégiumok felújítása, stb.).

Az egyetem vezetőinek megítélése szerint a legdöntőbb változásokat a kutatás terén hozta az integráció, itt gyökeres szemléletváltozást hozott. Megjelentek az egész egyetemet átfogó integrált nagy kutatási projektek (a legnagyobb a GENOMNANOTECH – Debreceni Regionális Egyetemi Tudásközpont). Az oktatás területén is hozott eredményt az integráció. Példaként az új műszaki alapszakokat (vegyésszámológép, villamosmérnök a TTK és a MFK), valamint a pénzügy és számvitel szakot (a KTK és az AVK közös gondozásában) említhetjük. Azt is meg kell állapítanunk, hogy az oktatás terén az integráció érvényesítésének még komoly lehetőségei vannak; ezekről az oktatásról és képzésről írott véleményünkben részletesen szövegtünk.

Több kar megállapítja, hogy a gazdálkodás szempontjából nem tartja előrelépésnek az integrációt. Ez érthető, hiszen az integrálódó egységeknek megszűnt az önálló gazdálkodása. A TEK megalakulása előtt úgy látták a két centrumból kimaradó egységek, hogy hátrányban vannak, amit a TEK megalakulása részben megoldott. A bizottság ezen a téren még érzékel

feszültségeket. Az Egyetem vezetésének egyik legfontosabb feladata ezeknek a feszültségeknek a megfelelő kezelése és az irányítási rendszer további fejlesztésével minél nagyobb mértékben való csökkentése.

Minőségbiztosítás

(Eredetiben idézzük Bíró Zoltánnak, a LB minőségbiztosításért felelős tagjának a jelentését.)

A MAB az akkreditációs eljárási rendjébe a látogatóbizottságot kibővítette – a szakmai terület mellett - az intézmények minőségügyi tevékenységeinek vizsgálatával. A MAB Minőségbiztosítási és -tanácsadási bizottság a vizsgálati szempontjainál elsősorban

- az akkreditáció eljárási rend és dokumentumok (MAB ajánlás) használhatóságát,
- a minőségügyi szemlélet meglétét

kívánta értékelni. A DE-en tett látogatásom során a fenti szempontok teljesülésének milyenségét vizsgáltam. A vizsgálat során felhasznált dokumentumok, ismeretek:

- az elkészített akkreditációs anyagok (interneten megtalálható),
- a Minőségpolitikai és Minőségfejlesztési Igazgatóság írásos és szóbeli tájékoztatása,
- a DE Minőségfejlesztési Bizottsággal történő konzultálás, valamint a
- az egyes karokon tett látogatás (kari minőségért felelős személyekkel történt konzultáció)

A látogatás során, valamint a dokumentumok alapján a személyes áttekintést a DE alábbi karaira végeztem el:

- Orvosi- és Egészségtudományi Centrum karai
- Agrártudományi Centrum karai
- Bölcsészettudományi Kar
- Közgazdaságtudományi Kar
- Természettudományi Kar és a Kémiai Tanszéke
- Műszaki Főiskolai Kar

Tapasztalatok

Egyetemi szintű általános

Minőségbiztosítási rendszerre vonatkozó megállapítások:

A DE elkezdett kialakítani egy, az EFQM alapelveken nyugvó és az ISO 900X:2000 szabvány elemeket is tartalmazó minőségbiztosítási rendszert. Az egyetem 2002-ben Minőségpolitikai és Minőségfejlesztési Igazgatóság létrehozásával lett szervezeti szintre emelve a minőség kérdése. Ez év tavaszán folyamatban van ennek a szervezetnek átalakítása, fejlesztése. A kialakított minőségbiztosítás főbb elemei:

- megfogalmazásra került a „küldetésnyilatkozat” és a „minőségpolitika”, ezek megjelennek kari szinten is;
- elkészült és az ET jóváhagyta az egyetemre vonatkozó minőségügyi kézikönyvet, amely rögzíti az önértékelési folyamatot;
- a lényeges működési területekre vonatkozóan rendelkeznek (egyetemi, kari szinten) szabályzatokkal, eljárásokkal;
- rendszeresen működtetnek a „vezetői áttekintő értekezletet” is magába foglaló igazgatói értekezleteket (havi-kéthavi rendszerességgel);
- rendelkeznek az egyetemi és kari stratégiai (különböző kidolgozottságú) tervekkel és ezekből levezethető minőségfejlesztő programokkal;

- az egyeteme egyes területein van és működik, illetve kiépítés alatt van az ISO 9001:2000 szerint auditált/auditálandó minőségirányítási rendszerek;
- kialakításra került (a múlt hagyományait is figyelembe vevő) egy interneten működő oktatást értékelő, véleményező rendszer.

Szervezeti vonatkozások:

- kialakításra került (2004) és működik (átalakítás alatt) a Minőségpolitikai és Minőségfejlesztési Igazgatóság;
- egyetemi szinten működik a Minőségfejlesztési Bizottság,
- karokon minőségügyi vezetők segítik a vezetést;
- az egyetem karain minőségügyi bizottságok működnek, a munkát a kari minőségügyi vezetők koordinálják.

Az akkreditációs dokumentációval kapcsolatos megállapítások

A DE intézményi szinten és karai kari szinten – az akkreditációs jelentésbe megjelenők – a MAB ajánlását követve elkészítették az önértékelési anyagukat. Minden egyes értékelési szempontnál elkészült a

- jelenlegi helyzet bemutatása (háttér dokumentumok alapján)
- megtörtén a helyzet értékelése, ami többnyire verbális módon, sokszor szubjektív alapon történt.

Az egyetem az előírásnak megfelelően elkészítette az önértékelési jelentést. Az egyetemi jelentés a karok által elkészített önértékeléseken alapszik. Megjegyzem, hogy a kari önértékelés jól mutatja a mai helyzetet, minősíti azt, de nem ad a továbblépésre javaslatokat. A kari jelentések nem tartalmazznak minőségfejlesztési megoldásokat.

Az előző hiányosságokat az egyetemi jelentés már kiküszöböli, hogy a MAB szempontrendszer szerint, mindegyikre ad fejlesztési javaslatokat.

A karok számára előírtak, hogy legalább két minőségfejlesztési akcióprogramot fogalmazzanak meg és kezdjék el megvalósítást.

Az önértékelés alapján intézményi szinten megállapítható, hogy az

- egyetem rendelkezik az oktatáshoz szükséges minősített oktatói állománnyal,
- az intézmény jelentős tudományos eredményt produkált, amelynek a menedzselésére gondot fordít. A tudományos eredményeket jól tükrözik a doktori iskolák, valamint az oktatók publikációs teljesítményük.

A Debreceni Egyetem kibővített Minőségfejlesztési Bizottsága minden év elején, arra az évre meghatározza intézményi minőségcéljait. Ezek a célok összhangban vannak a DE Minőségpolitikájával és az intézmény előtt álló feladatokkal. A Minőségfejlesztési Bizottság 2006. évre a következő minőségcélokat tűzte ki, melyet az Egyetem vezetése is elfogadott:

- A DE minőségbiztosítási rendszerének továbbfejlesztése az önértékelés tapasztalatai alapján, az új Ftv. Követelményeinek megfelelően történő átalakítása.
- A partner elégedettségmérés (végzett hallgatók, munkaadók, önkormányzatok, kamarák, fejevadászcégek) intézményi szintű kiterjesztése, mérések elvégzése, értékelések elkészítése, az eredmények visszacsatolása a karoknak.
- A minőség szemlélet kialakításának segítése az intézményben (minőségügyi tájékoztatók és képzések tartása).

Általános benyomások:

- A minőség helyzete, a minőséggel való foglalkozás 2004. évtől kezdődően átgondoltan, a vezetés elkötelezettségével egyre növekvő színvonalon valósul meg.
- Érzek, a jelenségek bizonyítják az egyetem és a karok vezetésének az elkötelezettségét a minőségi munka tekintetében.
- Az elkezdett minőségirányítási rendszer kiépítése és működtetése fokozatosan alakul ki.
- A minőségbiztosítási rendszer a kiválósági modellen alapszik, amely a folyamatos működtetésénél az ISO-ós elemeket is használja.

Összességében megállapítható, hogy a vezetés akaratából és támogatásával a minőségbiztosítási tevékenységek fontos szerepet játszanak az egyetem és a karok működésében.

A minőségirányításhoz kapcsolódó dokumentumok és interjúk alapján megállapíthatom, hogy az intézményben megtalálható a minőségügyi rendszer-szemlélet. A minőségügyi szemlélet és rendszer működésében erőteljes változás következett be a 2004. július 1.-én megalakított Minőségpolitikai és Minőségfejlesztési Igazgatóság létrehozásával. A vezetés elkötelezettségét bizonyítja a minőségirányítási rendszer kiépítésében tett lépései.

Az egyes karokra, vonatkozó megállapítások

A Debreceni Egyetemen jelenleg 15 karon folyik oktatás-kutatás. Az Egyetem ebben a formában 2000. január 1-óta működik. A karok szinte valamennyi tudományterületet lefednek, a minőségbiztosítás szempontjából is különböző hagyományok szerint működtek. Az megállapítható, hogy valamennyi karon voltak működő minőségügyi elemek. A Karok az Egyetem SzMSz-ében meghatározott módon szabályozott körülmények között működtek, és természetesen működnek ma is.

Az egyes szervezeti egységek (továbbiakban a karok) a MAB ajánlása alapján állították össze az önértékelésüket. A látogatás során az akkreditációba vont egységeknél szerzett tapasztalatokat (csak a leglényegesebbeket emelem ki) az alábbiakban foglalhatjuk össze.

Az egyetem vonatkozásában:

- 2000. június 29. óta, „Az oktatói munka hallgatói véleményezésének szabályzata” alapján rendszeresen méri a hallgatók véleményét. Az eredményeket a kari szabályzatoknak megfelelően elemzik és az eredmények visszacsatolása valamennyi karon megtörténik. Jelenleg az egységes megoldás kialakítása van folyamatban, illetve kipróbálás alatt.
- Az egyetemi könyvtárak minőségfejlesztési programot indítottak el TQM bevezetéssel.
- 2003-ban a DE pályázat nyújtott be és nyert el, melynek eredményeként részt vehetett a „European University Association” „Quality Culture Project”-ben.
- A Minőségpolitikai és Minőségfejlesztési igazgatóság a Qualimed Kft-vel közösen megrendezte a XVI. Országos Minőségkonferenciát.
- Az Igazgatóság a Miskolci Egyetem konzorciumi partnereként a HEFOP 3.3 pályázatán a „Felsőoktatási intézmények minőségkultúra váltásának pilot programja” valamint a „A működési folyamatok mintaszerű újraszervezése az integrált vidéki nagyegyetemek minőségközpontú működésének támogatása érdekében” címmel pályázatot nyert, amiben jelenleg is dolgozik.

Orvosi- és Egészségtudományi Centrum karai

- A Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrum 2000. áprilisában megkezdte az ISO 9001:2000-es szabványnak megfelelően kiépíteni a minőségirányítási rendszerét, majd 2002. december 18-án a Güte Zert Kft. sikeresen tanúsította. Az első lépésben a tanúsítás területei: fekvő-, és járóbeteg ellátás, diagnosztikus tevékenységek, betegellátáshoz kapcsolódó oktatás, betegellátáshoz kapcsolódó kutatás, műszaki-gazdasági és pénzügyi folyamatok, valamint az ezeket támogató és a rendszert irányító tevékenységek. Mára a Centrum teljes tevékenységi körére kiterjesztése megtörtént.

- Szakmai idegennyelvű képzés indítása
- Minőség Tanács működik a centrumban
- Hangsúlyt fektetnek a partnerkapcsolatok ápolására (hallgatói véleményezés, ÁVB elnöki vélemények, stb). A FIDBEK albizottság értékeli ki a kérdőíveket és véleményét a dékánok elé terjeszti. Az értékelés visszajelzése a HÖK felé, kari tanácson, illetve intézetvezetők felé történik.
- Képzés sajátosságából adódóan az orvosi körben a végzettekkel szoros kapcsolat alakult ki (kötelező továbbképzések, kamara).

Agrártudományi Centrum karai

- Oktatói minősítési rendszer működtetése
- Hallgatói értekezlet bevezetése (hallgatók-oktatók (vezetők))
- Végzett hallgatókkal a kapcsolat kialakított (Alumni iroda, évfolyam találkozók)
- A szakma régió vezetőiből alakított "Társadalmi Tanács" segíti a centrum működését.
- Végeznek dolgozói megelégedettség-felmérést.
- Az Egyetem az MTK akkreditált laboratóriumot működtet,

Bölcsészettudományi Kar

- A kar elkészítette a középtávú oktatásfejlesztési tervét.
- Alapcél a minőségügyi szemlélet kialakítása, elterjesztése
- Következetesség kialakítása a minőség területén.
- Hallgatói véleményezési rendszer működtetése

Közgazdaságtudományi Kar

- Hallgatói minősítési rendszer, melyet a tanszékeken értékelnek és hallgatókkal megbeszélnek.
- Oktatói elégedettség mérés folytatása
- Céltudatos tananyagfejlesztés
- Doktori képzésnél a beszámoltatás menete: féléves kutatási fázis után beszámolás, majd publikáció

Természettudományi Kar

- Hallgatói véleményezési rendszer eredményeit az oktatási bizottság értékeli. Visszacsatolás a HÖK felé, illetve 2 évenkénti hallgatói fórumon.
- 2004-ben a TTK Alkalmazott Kémia Tanszéke az ISO 9001:2000-es szabványnak megfelelő minőségirányítási rendszert épített ki és tanúsított sikeresen.

Műszaki Főiskolai Kar

- Kétévente végeznek kari önértékelést, melyből trend vizsgálatokat is készítenek.
- Minőségügyi képzést folytatnak vezetőknek és oktatóknak, nem oktatóknak
- A folyamatok szabályozása és konkrét mérése történik.

- Jelenleg készült el az MFK egyik laboratóriumának dokumentációs rendszere, melyet bevezettek és tesztelés után néhány hónapon belül akkreditáltatnak.
- A minőséghez kapcsolódó vizsgálatok eredménye a kari honlapon megtekinthetők

A szakokra vonatkozó észrevételek és akkreditációs megállapítások a látogató bizottság szakmai teamek jelentésében található.

A INTÉZMÉNY TOVÁBBI MŰKÖDÉSÉRE VONATKOZÓ MEGJEGYZÉSEK, JAVASLATOK:

1. Hogyan készüljön fel az intézmény a soron következő akkreditációs értékelésre

Mind az intézményről szóló jelentés, mind a kari jelentések tartalmazznak javaslatokat az Egyetem, illetve a karok számára. Javasoljuk, hogy az ezekben szóba hozott témákat kezeljék kiemelten. Külön hangsúlyozzuk, hogy vizsgálják meg az integráció folyamatának kiteljesedését, a párhuzamosságok ésszerű szintre csökkentését, gyűjtsék össze a többciklusú képzés különböző szintjein a tapasztalatokat.

2. Mire kívánja felhívni a bizottság a majdan kiküldendő látogató bizottság figyelmét

Elsősorban a többciklusú képzés indításával kapcsolatos tanulságok levonása lesz a fontos. Nevezetesen, adjon választ a leendő LB arra a kérdésre, hogyan változott a képzés minősége az új rendszer bevezetésével, és mik a tapasztalatok az új diplomák hasznosításában.